

Tyresö kommun
kommunkansliet
Eva Nilsson
Kommunjurist
08-5782 9241
eva.m.nilsson@tyresö.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2016-01-19

1 (4)

Dnr 2015/KS 0225 001

Kommunledningsutskottet

Svar på motion om att Tyresö kommun utreder effekterna av att bli en Fairtrade City

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Kommunstyrelseförvaltningen

Bo Renman

Kommundirektör

Ulrika Josephson Westberg

Chef kommunkansliet

Beskrivning av ärendet

Socialdemokraterna (S) inkom 2015-04-15 med en motion om att Tyresö kommun utreder effekterna av att bli en Fairtrade City med målsättning att söka certifiering.

Fairtrade-märket

Fairtrade är en produktmärkning som är inriktad på att odlare och anställda i fattigare länder ska få förbättrade arbets- och levnadsvillkor.

Fairtrade-märket hör därmed inte till gruppen miljömärken som exempelvis Bra miljöval, KRAV-märkning, EU-blomman med flera. Liksom för miljömärkena finns framtagna kriterier, som ska följas vid produktionen, om Fairtrademärket ska få sättas på produkten. Verksamhetsidén är att genom systemet med Fairtrademärkta produkter får odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom tillgång till en internationell marknad och möjlighet till ökad försäljning. Kriterierna ställer krav på lönenivån och sätter ett garanterat minimipris för produkten. Kriterierna reglerar också arbetsvillkoren för anställd arbetskraft, med avseende på de anställdas säkerhet och hälsa.

Företag i Sverige som vill sälja Fairtrademärkta produkter måste ansöka om licensiering hos Fairtrade Sverige AB. Med licensiering följer en licensavgift per sålda produkter. Licensavgiften är rörlig och ligger i snitt på 0,50-1,00% procent av konsumentpriset per märkt produkt.

Fairtrade Sverige

Organisation Fairtrade Sverige består av en förening och ett bolag. Uppdraget består i att öka utbudet av och efterfrågan på Fairtrade-märkta produkter genom att:

- licensiera Fairtrade-märket till företag vars produkter är certifierade i enlighet med internationella Fairtrade-kriterier och skapa ett mervärde för dessa företag.
- påverka detaljhandeln, återförsäljare och grossister att produktutveckla, utöka och marknadsföra sitt sortiment av Fairtrade-märkta produkter
- bilda opinion och sprida information med syfte att öka konsumentens kännedom och kunskap om Fairtrade.

Fairtrade City

Städer och kommuner kan bli diplomerade som en Fairtrade City. Idén med diplomering av städer eller kommuner kommer ursprungligen från Storbritannien och initiativet togs av ideella krafter inom den engelska biståndsorganisationen. År 2001 diplomerades den första staden i Storbritannien. Fairtrade City har sedan dess spridits över världen och finns i över 20 länder.

I Sverige sköter den svenska organisationen, Fairtrade City Sverige AB, diplomering av svenska kommuner som ansluter sig till systemet. Utöver landsorganisationerna finns också en internationell paraplyorganisation kallad "Fairtrade International" som utvecklar kriterier, har informationskampanjer med mera.

Diplomeringen som en Fairtrade City innebär att kommunen ska leva upp till kriterier med krav på rättvis handel samt vid upphandling följa ILO:s kärnkonventioner i offentlig upphandling (ILO är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor). Vidare följer att kommunen ska bedriva ett aktivt informationsarbete samt verka för att det i kommunen erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och på arbetsplatser.

Arbetet med utvecklingen av kommunen som Fairtrade City ska ledas av en styrgrupp som kommunen håller i. Styrgruppen ska representera hela lokalsamhället. Diplomeringen Fairtrade City ska motivera till ständig vidareutveckling för en mer rättvis handel och etisk konsumtion i hela kommunen. Därför krävs kontinuerlig förbättring av information, utbud och konsumtion av rättvist handlade produkter och samverkan i kommunen som geografiskt område.

En Fairtrade City ska – enligt kriterierna för diplomering – göra en kartläggning av Fairtrademärkta produkter i dagligvaruhandeln, serveringsställen så som caféer, hotell, restauranger samt andra butiker i samverkan med det lokala näringslivet för att skapa en ökad konsumtion av Fairtrademärkta produkter. Styrgruppen ansvarar för att samordna och arrangera minst fyra informationsinsatser om Fairtrade och rättvis handel varje år samt att dokumentera och redovisa dessa. Minst en aktivitet ska anordnas för kommunens medborgare. Styrgruppen ska göra en årlig förnyelseansökan till Fairtrade Sverige, innehållande en redovisning för de förbättringar som skett under året. Om kriterierna inte nås så omdiplomeras inte kommunen för nästkommande år.

Bedömningen om Tyresö kommun bör bli en Fairtrade City-kommun

Just nu pågår ett femårigt projekt i Södertälje, kallat "Projekt Matlust" i Södertälje kommun, tillsammans med näringslivet och akademien. Projektet inleddes under hösten 2015. Alla stockholmskommuner inklusive södertörnskommunerna samt företag i kommunerna är inbjudna att delta. Projektet är delfinanserat av EU och innebär att små och medelstora företag ska stödjas i sitt arbete med hållbar livsmedelsnäring. Projektets vision är att bidra till utveckling av ett kunskapscenter för hållbara livsmedel inom ramen för Södertälje Science Park, och riktar sig mot en bred grupp av företag, alltifrån restauranger och andra slags serveringar till producenter av livsmedel eller livsmedelsförpackningar.

Näringslivschefen i Tyresö kommun har aktivt försökt få Tyresöföretagen att intressera sig för projektet. Intresset har dock hittills varit mycket svagt. Att då samtidigt påbörja ett nytt eget projekt med angränsande tema som att skapa Fairtrade City tillsammans med näringslivet får bedömas som svårt, med tanke på det hittills svaga intresset för Södertäljes projekt om hållbara livsmedel. Näringslivschefen bedömer att det är mer rationellt att fortsätta uppmuntra Tyresöföretaget att intressera sig för Södertäljes matprojekt, än att påbörja ett nytt eget projekt med att bli en Fairtrade City-kommun.

Därtill följer att ett sådant projekt skulle medföra mycket merarbete för kommunen, då diplomeringskravet är att hålla i informationskampanjer, kartläggning, styrgrupp och rapportering till Fairtrade Sverige. Om intresset är svagt hos näringslivet, blir projektet dessutom svårt att genomföra.

Det är också tveksamt enligt kommunkansliets bedömning om det är lämpligt för kommunen att stödja ett visst produktmärke som Fairtrademärket. Visserligen är det antagligen genomförbart att upphandla enligt ILO:s kärnkonvention, eftersom upphandlingsregelverket normalt tillåter att upphandlade produkter ska uppfylla vissa kriterier exempelvis gällande miljökrav eller etiska produktionsmetoder om inte upphandlingen ställer krav på viss sorts märkning. Dock är Fairtrademärket ett av flera olika produktmärken med kommersiellt inslag då finansiering sker via licensavgifter från företag. Det är viktigt och nödvändigt för en kommun att agera konkurrensneutralt gentemot olika slags produktmärknings.